

- Organizacja i przebieg tegorocznych wyborów samorządowych w oparciu o zmieniony ustawą z 11 stycznia 2018 r. Kodeks wyborczy jednoznacznie wykazała zasadność zastrzeżeń formułowanych przez środowiska samorządowe pod adresem znowelizowanych przepisów. – wynika ze stanowiska Związku Miast Polskich.

Zarząd ZMP zwrócił się do zrzeszonych w nim miast z prośbą o przekazanie informacji o doświadczeniach w stosowaniu znowelizowanego Kodeksu wyborczego. Zgłoszone uwagi mieszczą się w trzech grupach problemów:

1. Powszechnie podkreślany jest brak kompetencji urzędników wyborczych, niewystarczająca ich liczba oraz problemy z czytelnym określeniem podziału kompetencji między urzędników a pracowników urzędów miast. ZMP otrzymało szereg informacji o niskiej jakości pracy urzędników wyborczych, szczególnie związanej ze szkoleniami członków obwodowych komisji wyborczych. Poziom szkoleń był niski, na czym wyraźnie ucierpiała jakość pracy OKW. Pojawiły się również sygnały o skrajnej nieodpowiedzialności części z nich, porzucaniu pracy, braku kontaktu telefonicznego w nagłych sytuacjach. Pomimo wynikającego z przepisów ograniczenia roli pracowników urzędów gmin w przygotowaniu wyborów, ostatecznie to oni wykonali znakomitą większość pracy przy organizacji i zapewnieniu sprawnego przebiegu głosowania. Nie poprawiły tej sytuacji wytyczne i uchwały PKW, które miały doprecyzować zakres zadań urzędników wyborczych oraz podział obowiązków między urzędami samorządu terytorialnego a urzędnikami. W wielu miejscach w kraju urzędnicy wyborczy stanowili obciążenie, a nie usprawnienie systemu, a ich powszechny brak kompetencji był istotną przeszkodą organizacyjną. W wyniku tego, funkcja nadzorcza, jaką wyznaczył im ustawodawca, okazała się fikcją.
2. Problemy z funkcjonowaniem obwodowych komisji wyborczych. Konieczność powołania komisji nadzorującej przebieg głosowania i ustalającej jego wyniki spowodowała powszechne problemy z rekrutacją. Istotne trudności stwarzała również sama procedura powoływania. Zasadniczym problemem związanym z dwoma komisjami okazało się protokolarne przekazanie materiałów wyborczych między nimi. Proces ten trwał od ok. 2 do nawet 4 godzin. Członkowie OKW nie zostali odpowiednio przeszkoleni, co w połączeniu z nadmiarem, przesadnym skomplikowaniem oraz przekazywaniem bezpośrednio przed głosowaniem wytycznych PKW dla komisji powodowało wiele problemów ze sporządzaniem protokołów, plombowaniem (wielość i fizyczne niedostosowanie plomb), pakowaniem materiałów wyborczych. Liczne problemy organizacyjne w lokalach wyborczych (problemy z dostępem do pomieszczeń, wyposażenia) spowodował także zakaz pracy w OKW pracowników jednostek, w których miały one siedzibę. Powyższe problemy znacząco wydłużyły proces ustalania wyniku wyborów. W skali kraju dziesiątki tysięcy członków OKW zakończyło pracę dopiero w godzinach popołudniowych lub wieczornych 22 października.
3. Problemy z kompetencjami członków Terytorialnych Komisji Wyborczych. Zgłaszane były zastrzeżenia dotyczące kompetencji osób zgłaszanych przez komitety wyborcze. Niska dieta dla członków komisji w połączeniu z dużą ilością pracochłonnych obowiązków działała wielokrotnie demotywująco. Kandydaci na członków TKW nie otrzymywali rzetelnej informacji o zakresie ich roli i skali obowiązków, jakich się podejmują, a także odpowiedzialności związanej z pracą w Komisjach.

Po analizie uwag przekazywanych przez miasta członkowskie Zarząd Związku Miast Polskich przedstawił postulaty. Należą do nich:

1. Likwidacja korpusu urzędników wyborczych i przekazanie ich zadań administracji samorządowej.

2. Przywrócenie jednej obwodowej komisji wyborczej, wprowadzenie zasady minimalnego składu komisji w ciągu dnia w wysokości połowy członków.
3. Wprowadzenie systemu profesjonalnych szkoleń dla członków obwodowych komisji wyborczych z weryfikacją ich skuteczności.
4. Przywrócenie w składach obwodowych komisji wyborczych przedstawicieli wójta. Do tej pory były to zazwyczaj osoby pracujące w placówkach, w których ulokowano siedziby OKW.
5. Ujednolicenie zasad plombowania urn i materiałów wyborczych.
6. Zwiększenie diet członków terytorialnych komisji wyborczych.
7. Wydłużenie czasu na weryfikację i wydanie decyzji o dopisaniu do rejestru wyborców oraz dostosowanie formularza elektronicznego wniosku o dopisanie do rejestru wyborców na platformie e-PUAP do wymogów kodeksu wyborczego.

Zygmunt Frankiewicz, prezes ZMP przedstawił stanowisko Pawłowi Szefernakerowi, pełnomocnikowi rządu ds. samorządu na posiedzeniu plenarnym Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, które odbyło się 28 listopada br.. Otrzymały je także Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze.

Zaprezentowane postulaty mogą pomóc w lepszej organizacji najbliższych wyborów parlamentarnych.